

บทความวิจัย (ม.ค. – มิ.ย. 2562)

**การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2**

จิรุตติกาล บุญอินทร์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รศ.ดร.ถาวร ถาวร สารวิทย์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ดร.ชวน ภารังกุล, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 3. เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 และ 4. เพื่อจัดทำคู่มือและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแนวทางปฏิบัติในการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย โรงเรียน 85 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูวิชาการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์โครงสร้าง แบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบประเมินรูปแบบ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา การสังเคราะห์องค์ประกอบ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพ ปัญหา และความต้องการการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านสภาพในภาพรวมมีการปฏิบัติระดับน้อย ปัญหาในภาพรวมมีปัญหาระดับมาก และด้านความต้องการในภาพรวมมีความต้องการระดับมาก 2. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 การพัฒนามี 4 องค์ประกอบ องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 17 องค์ประกอบ และมาตรการ 70 ตัว 3. ผลการประเมินรูปแบบด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก และคู่มือมีผลการประเมิน มีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบ ; การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ; สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Received: November 26, 2018, Accepted March 2, 2019

**The Development of Academic Administration Principles Involved Model In
Basic Education Primary Schools Under Phichit Educational
Primary Service Area Office 2.**

Jirattitigan Boonin, Educational Administration and Management, Kamphaengphet Rajabhat University
Assoc.Prof.Dr.Thaworn Sarawit, Kamphaengphet Rajabhat University
Dr.Chuan Parunggul, Kamphaengphet Rajabhat University

Abstract

This research aims to 1. To study the problems and needs. Management of participatory academic affairs of basic education institutions. 2. To develop the participatory academic administration model of basic education institution. 3. To evaluate the appropriateness of the project. possibility The model of participatory academic management of basic education institutions. Under the Office of Phichit

Provincial Primary Education Area 2 and 4. Policy Recommendations, Guidelines for Using the Participatory Academic Management Model of Basic Education Institutions. Under the Jurisdiction of the Office of Phichit Primary Education Area 2 The sample consisted of 85 schools. The informants were school directors or school vice directors. Or a replacement. And teachers The research instruments were structured questionnaire. Document Analyzer And evaluation form Data analysis includes content analysis. Synthesis of elements Frequency, percentage, mean, standard deviation And assess the criteria.

The research findings were as follows: 1. The problems and needs of participatory academic management of basic education institutions. Under the jurisdiction of the Office of Phichit Primary Education Area 2, the overall condition was low. The problem in general is very problematic. 2. The development of participatory academic management model of basic education institutions. Under the jurisdiction of the Office of Phichit Educational Service Area 2, the development consists of 4 components, 4 components, 17 components and 70 measures. And the possibilities. It was found that all sides were at a high level. And the results of the evaluation. It is very appropriate. Possibility Very high And the benefits. At every level.

Keywords: Model ; Participatory Academic Management ; Basic Education

คำขอบคุณ: งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บทนำ

การศึกษานับว่าเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคมในยุคปัจจุบันเนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของสังคมในการจัดการศึกษา (All for Education) ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาในมาตรา 8 ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการ 3 ประการ คือ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) และสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) ซึ่งการบริหารงานวิชาการนับเป็นบทบาทสำคัญสูงต่อความสำเร็จหรือล้มเหลว ของการบริหารโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนจะมีคุณภาพดีมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการที่สำคัญที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญต่องานวิชาการ ต้องเข้าใจขอบเขตการดำเนินงานและภาระหน้าที่ของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นอย่างดี จะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่วนการบริหารด้านอื่น ๆ เป็นเพียงส่วนสนับสนุนให้งานกิจกรรมการเรียนการสอนได้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (จันทราณี สงวนนาม, 2551, หน้า 25) สอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 12) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ทำให้ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ที่มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการ การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

3. เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

4. เพื่อจัดทำคู่มือและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแนวทางปฏิบัติในการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการ แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and development : R&D) การดำเนินการวิจัย มี 4 ขั้นตอน

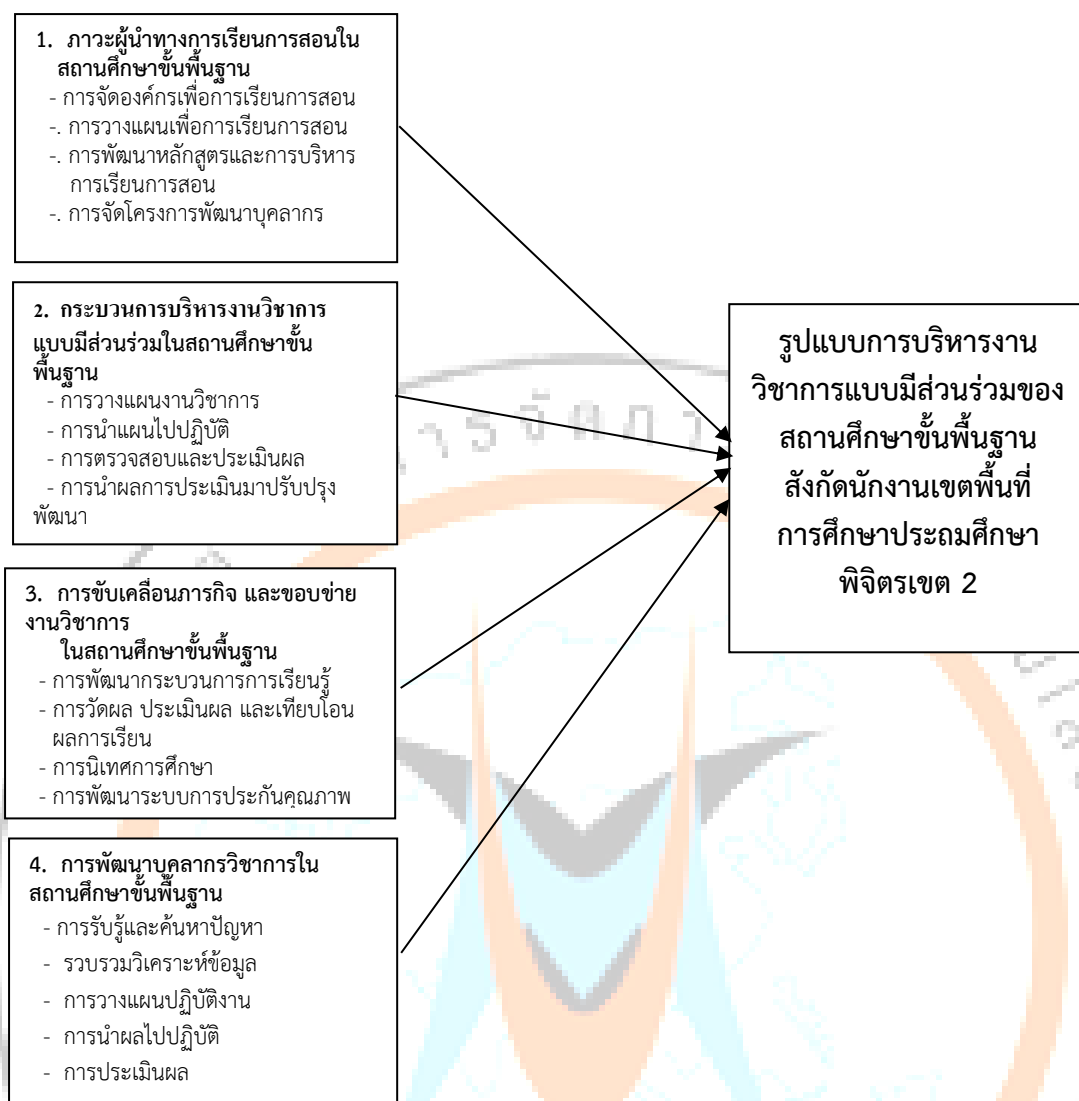
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน และครูวิชาการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 จำนวน 170 คน โดยใช้แบบสอบถามดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ คำนวณร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสัมภาษณ์สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 แห่ง โดยการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูวิชาการ จำนวน 10 คน ที่ประสบผลสำเร็จ โดยใช้แบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยใช้แบบการบันทึกเอกสาร และการสัมภาษณ์ สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีประสบผลสำเร็จ 3 โรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน โดยมีเกณฑ์ในการเลือกสถานศึกษา ยกเว้นรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work shop) จัดทำร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญเข้าประชุม 11 คน ดังนี้ 1. ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 จำนวน 1 คน 2. ผู้อำนวยการกลุ่มงาน นิเทศการศึกษาหรือศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 จำนวน 1 คน 3. ผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 จำนวน 7 คน 4. ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียน จำนวน 1 คน 5. นักวิชาการที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียน จำนวน 1 คน และตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบ คู่มือการใช้รูปแบบ และข้อเสนอแนะของรูปแบบที่จะยกย่องและแก้ไขรูปแบบให้มีคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ได้แก่ 1. ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 จำนวน 2 คน 2. ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 จำนวน 3 คน 3. ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การบริหารวิชาการ จำนวน 2 คน 4. ผู้เชี่ยวชาญที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอก ที่มีความรู้ประสบการณ์ในการบริหารวิชาการโรงเรียน หรือรูปแบบการพัฒนา จำนวน 2 คน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ที่พัฒนาขึ้นโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้แก่ 1. เป็นนักวิชาการและผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือครูผู้สอนในสถานศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ หรือเชี่ยวชาญ 2. เป็นอาจารย์หรือนักวิชาการในมหาวิทยาลัยที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ 3. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญ โดยใช้ประเมินรูปแบบ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ คำนวณร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำคู่มือและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแนวทางปฏิบัติในการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work shop) และเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้แก่ 1. เป็นนักวิชาการและผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือครูผู้สอนในสถานศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ หรือเชี่ยวชาญ 2. เป็นอาจารย์หรือนักวิชาการในมหาวิทยาลัยที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ 3. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญ โดยใช้แบบประเมินคู่มือ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ คำนวณร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด

กรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 สรุปได้ ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่า 1. สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ($\bar{X} = 2.22$, S.D.= 0.68) อยู่ในระดับน้อย 2. มีปัญหาในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.70) อยู่ในระดับมาก และ 3. ความต้องการพัฒนารูปแบบบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.69) อยู่ในระดับมาก

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่า องค์ประกอบที่ต้องการพัฒนามี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 17 และมาตรการ 70 ตัว คือ องค์ประกอบหลักที่ 1 ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบย่อย 4 และมาตรการ 17 ตัว องค์ประกอบหลักที่ 2 การขับเคลื่อน ภารกิจ และขอบข่ายงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี องค์ประกอบย่อย 4 และมาตรการ 19 ตัว องค์ประกอบหลักที่ 3 การพัฒนาบุคลากรวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีองค์ประกอบย่อย 4 และมาตรการ 14 ตัว และองค์ประกอบหลักที่ 4 กระบวนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบย่อย 4 และมาตรการ 20 ตัว

3. ผลการประเมินรูปแบบบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีผลการประเมินความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.62) มีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.59)

4. ผลการจัดทำคู่มือและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแนวทางปฏิบัติในการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ประกอบด้วย 1. หลักการและเหตุผล 2. วิธีดำเนินการตามรูปแบบที่สำคัญของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 3. เครื่องมือที่ใช้ในการบริหารงานวิชาการ และ 4. การนำคู่มือไปใช้ และคู่มือมีผลการประเมินด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.50) อยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.50) อยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.62) อยู่ในระดับมากทุกรายการ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่า 1. สภาพการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 อยู่ในระดับน้อย 2. มีปัญหาในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 อยู่ในระดับมาก และ 3. ความต้องการพัฒนารูปแบบบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 อยู่ในระดับมาก

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มี องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ 1. การจัดองค์กรเพื่อการเรียนการสอน 2. การวางแผนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 3. การพัฒนาหลักสูตรและการบริหารการเรียนการสอน 4. การจัดโครงการพัฒนาบุคลากร 2) การขับเคลื่อน ภารกิจ และขอบข่ายงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ 1. การพัฒนากระบวนการการเรียนรู้ 2. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 3. การนิเทศการศึกษา 4. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ 3) การพัฒนาบุคลากรวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบ 1. การรับรู้และการค้นหาปัญหา ความต้องการ 2. รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล 3. การวางแผนปฏิบัติงาน 4. การนำผลไปปฏิบัติ 5. การประเมินผล และ 4) กระบวนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ 1. การวางแผนงานวิชาการ 2. การนำแผนไปปฏิบัติ 3. การตรวจสอบประเมินผล 4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนา จากการศึกษาพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมมี 4 องค์ประกอบ ดังกล่าว เนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมีผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษา มีการขับเคลื่อน ภารกิจ และขอบข่ายงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการพัฒนาบุคลากรวิชาการในสถานศึกษา และมีกระบวนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ผลการประเมินรูปแบบบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีผลการประเมินความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

4. ผลการจัดทำคู่มือและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแนวทางปฏิบัติในการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ประกอบด้วย 1. หลักการและเหตุผล 2. วิธีดำเนินการตามรูปแบบที่สำคัญของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 3. เครื่องมือที่ใช้ในการบริหารงานวิชาการ และ 4. การนำคู่มือไปใช้ และคู่มือมีผลการประเมินด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากทุกรายการ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการที่มีการปฏิบัติกันน้อยนั้น อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขาดการวางแผนกลยุทธ์มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานน้อย องค์ประกอบแต่ละด้านขาด

การกำหนดไว้ในแผนพัฒนางานวิชาการจึงทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน หากมีการวางแผนที่ดีจะทำให้สภาพการบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพที่ดีและเหมาะสมกับการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมที่มั่นคงและยั่งยืนดังผลการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกาญจณี โชติสุข และ กิตติยา ทองแกมนาค (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณวิสา เภาวิเศษ (2549) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ใน 10 จังหวัดภาคใต้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของชัตติยา ดำรงสำราญ (2552) รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่า องค์ประกอบที่ต้องการพัฒนามี 4 องค์ประกอบ 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. การขับเคลื่อน การกิจ และขอบข่ายงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3. การพัฒนาบุคลากรวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4. กระบวนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธวัชชัย สิงห์จันทร์ (2551) ได้ทำวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อธิเดช สิทธิจันทร์ (2553, หน้า 97) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเขตตำบลท่ากระดาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

3. การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีผลการประเมินความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีความเป็นไปได้อยู่ใน ระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุริยนต์ อินทเจริญศานต์ (2552, หน้า 53) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วีระชาติ วิลาศรี (2550) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2

4. ผลการจัดทำคู่มือและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแนวทางการปฏิบัติในการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ประกอบด้วย 1. หลักการและเหตุผล 2. วิธีดำเนินการตามรูปแบบที่สำคัญของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาพิจิตร เขต 2 3. เครื่องมือที่ใช้ในการบริหารงานวิชาการ และ 4. การนำคู่มือไปใช้ และคู่มือมีผลการประเมินด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากทุกรายการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอัญชลี โกนันทตระกูล (2556, หน้า 44) จากการศึกษาขั้นตอนและรูปแบบการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงาน สามารถนำไปปรับใช้กับการวิจัยว่า ขั้นตอนการทำคู่มือที่ดี ต้องมีองค์ประกอบที่ชัดเจน คือ คำชี้แจงในการใช้คู่มือ คำชี้แจงเกี่ยวกับการเตรียมการจำเป็น เนื้อหาสาระและกระบวนการการขั้นตอนในการดำเนินงานปฏิบัติ ความรู้เสริมหรือแบบฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยให้เกิดการฝึกฝน ปัญหาและคำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ปัญหา และแหล่งข้อมูลอ้างอิง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ไปกำหนดเป็นนโยบายในการดำเนินการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับโรงเรียน โดยปรับเปลี่ยนตามสภาพและบริบทของแต่ละโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามที่คาดหวัง

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรนำองค์ประกอบหลักด้านการจัดการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มากำหนดเป็นขอบเขตภารกิจการบริหารงาน โดยปรับเปลี่ยนตามสภาพและบริบทของแต่ละโรงเรียน เพื่อการดำเนินงานที่ครอบคลุมทั้งการดำเนินการตามภารกิจของโรงเรียน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์

1.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรนำองค์ประกอบหลักด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากำหนดเป็นกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานของขอบเขตภารกิจการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับการดำเนินงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน

1.4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรศึกษาข้อเสนอแนะของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 และนำข้อเสนอแนะนั้นมาหาแนวทางพัฒนา หรือให้การสนับสนุนการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการบริหารจัดการและบริบทของแต่ละแห่ง

1.6 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรายละเอียดการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ในคู่มือการใช้รูปแบบ และองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวมาตรการให้เข้าใจและชัดเจน เพื่อจะนำไปสู่การปฏิบัติได้ครบถ้วน และเกิดคุณภาพตามจุดประสงค์ของการใช้รูปแบบได้จริง

1.7 จากผลการประเมินสภาพ และปัญหาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่า ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในองค์ประกอบย่อย และตัวมาตรการ บางด้านขององค์ประกอบมีค่ามากกว่า 1.00 แสดงให้เห็นถึงการรับรู้และเข้าใจในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ของบุคลากรมีความเข้าใจแตกต่างกัน ดังนั้นก่อนนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ใช้ ผู้เกี่ยวข้องควรสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับให้เกิดการยอมรับ มีความรู้และความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อประสิทธิผลและคุณภาพของการใช้รูปแบบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อจะทำให้ได้ภาพหลักของแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถบริหารจัดการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทั้งระบบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.2 ควรมีการติดตามโดยนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ไปใช้จริง และประเมินผลการติดตามการใช้จริง

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยใช้แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.4 จากผลการประเมินสภาพ และปัญหาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ที่พบว่าค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในองค์ประกอบย่อย และตัวมาตรการ บางด้านขององค์ประกอบมีค่ามากกว่า 1.00 แสดงให้เห็นถึงการรับรู้และเข้าใจในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ของบุคลากรมีความเข้าใจแตกต่างกัน ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ใช้แบบสอบถามแบบเดียวกันในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน ซึ่งอาจมีบริบทและสภาพการรับรู้ในเรื่องการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม แตกต่างกัน ดังนั้นหากมีการศึกษาวิจัยในลักษณะเดียวกันกับงานวิจัยนี้ ควรจัดทำแบบสอบถามแยกตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล หรือสร้างความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่างก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

รายการอ้างอิง

- กาญจณี โชติสุข และ กิตติยา ทองแกมนาค (2552). สภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่มีผลสัมฤทธิ์สูงสุด. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. กศ.ม. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- ชัตติยา ดวงสำราญ (2552).รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก. การบริหารการศึกษา.บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม.
- คัมภีร์ สุดแท้, สมชาย วงศ์เกษม และสุวิมลโพธิ์กลิ่น. (2553, พฤษภาคม - สิงหาคม). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียน ขนาดเล็ก. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ว.มร.ม. ปีที่ 4 ฉบับที่ 2.
- จันทร์นิ สงวนนาม. (2551). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- ธวัชชัย สิงห์จันทร์. (2551). แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1. ค.ม. (การบริหาร การศึกษา). เชียงราย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- [Online]. Available: <http://www.thailis.or.th/>. [2555, ตุลาคม 20]

- ปาริชาติ ชมชื่น. (2555). รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของ ชุมชนที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาผู้นำการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปรียาภรณ์ วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อ เสริม กรุงเทพฯ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.
- เพชริน สงค์ประเสริฐ. (2550). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึด หลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ไพจิตร ศรีโนนยาง. (2550). ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาต่อภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. รายงานการศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรรณวิษา เภาวิเศษ. (2549). สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษา.
- วิภา ทองหัง. (2554). รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีรชาติ วิลาศศรี. (2550). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏเลย.
- สุริยันต์ อินทเจริญศานต์. (2552). การบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สมยศ นาวิการ. (2545). การบริหาร. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ บรรณกิจ.
- อัญชลี โกอนันต์ตระกูล.(2556). การพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานนักประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐ: กรณีศึกษานักประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร.
- อิทธิเดช สิทธิจันทร์. (2553). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเขตตำบลท่ากระดาน. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. งานนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อำภา บุญช่วย. (2553). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์.